

ERALDO CANDIDO GVIDO MARCHI – ERALD MARKI

U članku se nastoji osvijetliti hvarsko podrijetlo inž. Eralda Markija (Marchi) kroz dostupne matične knjige (rođenih, umrlih, vjenčanih i stanje duša). Također, koliko je god bilo moguće, kroz dostupne novinske članke i rijetku stručnu literaturu prati se njegov životni put i rad u Splitu te njegova povezanost s meteorologijom, izgradnjom Meteorološkog opservatorija Marjan te njegovi stručni i popularni radovi.

Ključne riječi: meteorologija; Opservatorij Marjan; Vrijeme; „Cyklon“; Split; Hvar

UVOD

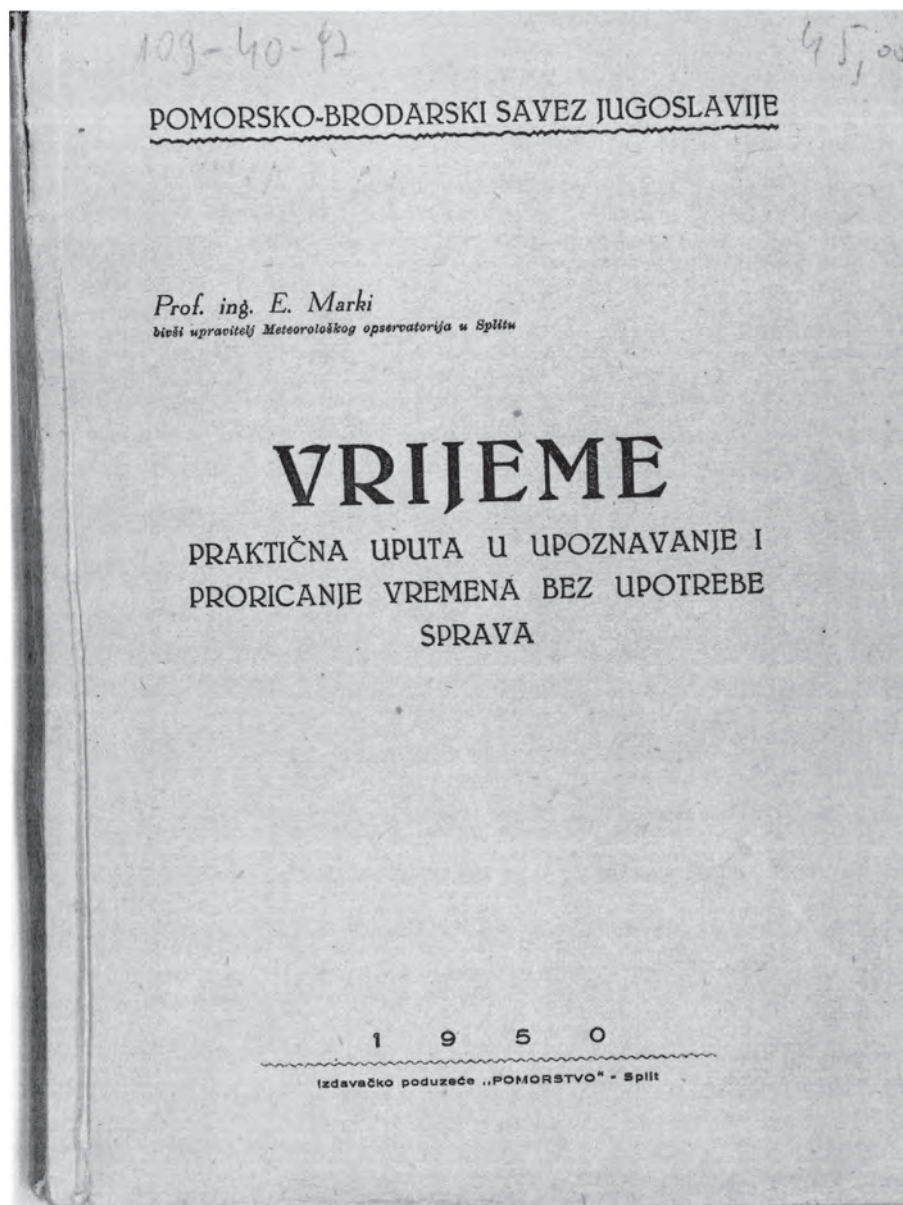
Rod Marchi u Hvaru je tijekom 19. i u prvoj polovini 20. stoljeća bio sveprisutan prvenstveno zahvaljujući članovima koji su bili poznati poduzetnici i projektanti-izvođači (graditelji) brojnih kuća u Hvaru.¹ Za razliku od njih Erald Marki (Marchi) imao je sasvim drugačiji životni put, no ipak je neopravdano pao u potpuni zaborav u svom rodnom gradu. Bio je svestran, ali njegovo djelovanje prvenstveno u gradu Splitu gdje je živio ostalo je gotovo u potpunosti neistraženo i nije primjereno zabilježeno. Na području meteorologije, koje mu je bilo posebno drago, ostavio je neizbrisiv trag, a pojedini meteorolozi odužili su mu se uglavnom kratkim i prigodnim napisima. Ti radovi nisu, niti su imali pretenziju obuhvatiti Markijevo cjelovito djelovanje, ali u nekima su izostavljena čak i njegova životna postignuća na polju meteorologije. Posebno, iako se spominje da se rodio u Hvaru, nikakva druga poveznica s Hvarom nije zabilježena. Dakako, ni ovaj rad ne treba prihvatiti kao konačno cjelovito djelovanje Eralda Markija, već kao početak daljnjeg detaljnog istraživanja i kao poticaj da mu se rodni grad Hvar kao i grad Split u kojem je živio i puno mu dao primjerenim spomenom oduže.

PODRIJETLO I ŠKOLOVANJE

Erald Marchi, punim imenom Eraldo Candido Gvido Marchi, rođen je u Hvaru 4. kolovoza 1876. godine.² U matici krštenih upisana su imena roditelja:

1 Detaljnije vidi u Joško Kovačić, Gradnje i pregradnje kuća u Hvaru od 1813. do 1948. godine, *Grada i prilozima za povijest Dalmacije* 19/2003., Split, 155-235.

2 Državni arhiv u Splitu, matica knjiga rođenih, sig. HR-DAST-179/154, knj. MKR 1871-1883

Vrijeme – Praktična uputa u upoznavanje i proricanje vremena bez upotrebe sprava (1950.). Marki je u njoj iz pučke, iskustvene meteorologije zadržao samo ono što se može znanstveno potkrijepiti. Ostala je popularna i tražena do današnjih dana.

majka Margarita Novak i otac Andrea Marchi, vjenčani 1. rujna 1867. godine.³ Za majku Margaritu Novak, rođenu 12. studenog 1845., ponegdje se navodi nadimak Bonaparte,⁴ a ponegdje Hahan. Njezini roditelji su Juraj (Giorgio) Novak p. Jakova

3 Državni arhiv u Zadru, matica knjiga vjenčanih, INV.BR.328 – HVAR, MKV, 1848-1870

4 Stanje duša, Župni ured, Hvar

(trgovac i pomorac) i p. Margarite Stanić i majka Nika (Vicenza) Pavičić p. Marka i p. Pacifike Maroević iz Staroga Grada. Juraj (Giorgio) Novak i Nika (Vicenza) Pavičić imali su jedanaestero djece, od kojih je Margarita bila najstarija.

Već spomenuti Eraldov otac Andrea (Andro) Marchi, punim imenom Andrea Maria Marchi, rođen je 5. siječnja 1844. godine. Njegovi roditelji su otac Antonio (Ante) Marchi (17. 2. 1816. – 20. 11. 1863.?) ugostitelj, vlasnik kavane (*caffettiere*) i majka Maria Macanović (r. 16. 1. 1821.), oni su se vjenčali 6. veljače 1843. godine.⁵ Roditelji ugostitelja i vlasnika kavane Antonija (Ante) Marchija su Andreo Marchi i Antonia Samohod, dok su roditelji njegove supruge Marije Giovanni Macanović i Margarita Fio.

Za sada nije otkriveno kada se i koji naraštaj Marchija nastanili u Splitu. Povodom smrti Eralda Markija (Marchija) 1. prosinca 1958. (Gajeva 7, Split), u nekrologu koji je napisao njegov kolega s posla i prijatelj ing. Vlade Stipaničić⁶ crpe se prvi obimniji podaci o njegovom životnome putu i znanstvenom postignuću, uglavnom na području meteorologije. Njegovo školovanje sažeto je u jednoj rečenici: *Po završenoj osnovnoj školi i Velikoj realci u Splitu, odlazi na Visoku tehničku školu u Graz, koju diplomira 1901. godine.* Ništa više ne donose ni M. Sijerković⁷ niti M. Hodžić.⁸ Od 1912. redoviti je član Austrijskog meteorološkog društva, što je identično zabilježeno u navedenoj literaturi. Kako se navodi da *još od mladih dana intenzivno se bavi meteorologijom, posvećujući naročiti interes fizici atmosfere*, za vjerovati je da je ostavio barem slabašni meteorološki trag i u Hvaru.

Erald Marki oženio se u Splitu 13. 2. 1934. Metkom rođ. Zajc (Višnja Gora, Slovenija 26. 2. 1905. – Split, 5. 7. 1981.). Nakon suprugove smrti živjela je na adresi Vladimira Nazora 20. Koliko se zna, nisu imali potomaka. Kao zanimljivost spomenimo da su u matici krštenih, uz već navedene podatke o rođenju i roditeljima, u posljednjem stupcu s upisanim dodatnim podacima zapisani datum i mjesto smrti, te intrigantan podatak da je *22. 1. 1934. u Splitu prešao na starokat. vjeru*, nepunih mjesec dana prije vjenčanja. Ne zna se točno kada je počeo upotrebljavati fonetizirano ime i prezime, Erald Marki, a ne kako mu je zapisano u matici krštenih - Eraldo Marchi. Svakako je to bilo prije jeseni 1924. jer tada izdaje svoju raspravu

5 Zanimljivo, u *Kovačić, Gradnje i pregradnje kuća* spominje se Antica Marchi koja oko 1836. otvara kavanu u prizemlju „donje“ palače Paladinić na Pjaci sve do 1855. (str. 172.), te se još jednom (str. 202.) spominje Antica, ali sada kao „ud. Marchi rođ. Macanović“ koja ima kavanu od 1868. pa do 1871. (danas kavana *Pjaca*), a nakon toga čini se da je otvorila kavanu u Jelsi. Nije jasno radi li se ovdje o jednoj te istoj osobi Mariji Macanović odnosno Antici Macanović, o dva braka Marchi – Macanović ili je sve puka slučajnost? Nejasnoći doprinosi i članak: Prosper Maričić Špaleta, Vila Vučetić – Vassily – Marchi: Priča o hvarskoj ljepotici, *Kruvenica* 15, god. IV, Hvar, prosinac, 2010., 40-43., gdje se navodi povijest raznih vlasnika ove kuće. Između ostalog da je Andrija Marchi Nikole prodao kuću na Pjaci (gdje je danas kavana *Pjaca*) i kupio 1912. ovu vilu ...*tako postao, zajedno sa svojom suprugom Antonettom (Antica) rođ. Dančević, vlasnik ove kuće koja se od tada zove Vila Marchi.* Prema usmenom kazivanju Andrije (Adeka) Marchija potpisanom autoru, u ovu vilu je dolazio Erald Marki (Marchi) i oslovljavali su ga *zio* (stric, ujak) *Eraldo*.

6 Vlade Stipaničić, Ing. Erald Marki, *Vijesti pomorske meteorološke službe* 10-12./1958., Split, 3.

7 Milan Sijerković, *Hrvatski vremenari*, Zagreb, 1993., 109-111. Identičan je tekst u novijem izdanju, Milan Sijerković, *Hrvatski vremenoslavci*, Zagreb, 2009., 221-224.

8 Milan Hodžić, Opservatorij Marjan u Splitu i ing. Erald Marki, *Jadranska meteorologija*, XLII/1997, Split, 41-44.

Klimatske prilike Dalmacije (1924.). Manje poznati članak napisan za potrebe Udruženja inženira i arhitekta objavljen u djelu *Dalmacija* (1923.) te zasebno tiskan kao „knjižica“.

Klimatske prilike Dalmacije, gdje se potpisuje Prof. ing. E. Marki, a poslije 1920. kad se pri osnivanju Splitskog olimpijskog pododbora spominje kao Marchi.

Markijeva obitelj nigdje se ne spominje, tako da se o njegovoj supruzi gotovo ništa ne zna. Također, ne spominju mu se roditelji niti mogući braća i sestre. Tek

iz slučajnog podatka⁹ o smrti Ivke Marki rođ. Ilić doznajemo da joj je on svak, što bi u ovome slučaju značilo da je njezin muž, Rudolf Marki, Eraldov brat. Prema dostupnoj genealogiji¹⁰ Erald Marki imao je dva brata, Rudolfa (Hvar, 1885. – Split, 1965.) i Jurja, punim imenom Juraj Ante Dimitar Marchi (13. 3. 1870. Split – ?). Ipak, ovo su neprovjereni podaci pa ih treba promatrati s velikom dozom opreza.

POLIHISTOR

Nakon diplome Erald Marki vraća se u Split i prihvaća mnoge poslove i zaduženja te zdušno ulazi u društveni život prvenstveno Splita, ali i Dalmacije. Mnogobrojni poslovi se taksativno nabrajaju¹¹, kao rad na trasiranju željezničke pruge od Zelenike (Boka kotorska) do Gruža (Dubrovnik) ili rad kao pomoćni inženjer u brodogradilištu u Trstu. Pri premještanju brodogradilišta iz splitske luke (bio je vlasnik udjela u splitskom brodogradilištu *Jug* d. s. o. j.) u sjevernu splitsku luku izradio je opći plan izgradnje novog brodogradilišta, sudjeluje u gradnji splitske plinare (bio je član posebne grupe stručnjaka koji su procijenili pristigle ponude za izgradnju nove plinare), elektrifikaciji Splita i okolice, izrađuje projekte za nekoliko tvornica i brodova. Bio je sudski vještak za strojeve i kotlove. Nakon Drugog svjetskog rata jedini je procjenitelj za industrijska postrojenja za Dalmaciju. Čini se da mu je posebno prirastao srcu Marjan, za čije uređenje u park-šumu ima velike zasluge. Član je mnogih biračkih odbora. Bio je profesor Srednje tehničke škole u Splitu.¹² Priznanje za mnogobrojne projekte na dobrobit grada Splita građani mu iskazuju čak 16 godina biranjem za gradskog vijećnika.

Bio je član više udruga građana u čijem radu je aktivno sudjelovao. Bio je član planinarskog društva *Mosor* (HPD *Mosor*), jedriličarskog kluba *Labud* (Y. c. *Labud*), splitskog olimpijskog pododбора, direktor autokluba Split (*Auto club Spalato*),¹³ tajnik Društva inženjera i arhitekata u Kraljevini Dalmaciji, član Udruženja jugoslavenskih inženjera i tehničara (UJIA), itd.

Posebno poglavlje njegovog zanimanja je jedriličarstvo. Jedriličarstvo je, uz planinarstvo, ostavilo velikoga traga u Markijevoj meteorologiji. Naime, posjedovao je jedrilicu tipa *kuter* kojom je oplovio veći dio Jadrana. Nije plovio samo da bi uživao u čarima mora, vjetera i sunca, već je sa svojim prijateljima poduzimao ekspedicije na kojima su se obavljala razna istraživanja, od prirodoslovnih do arheoloških.¹⁴ Isplovljenja iz splitske luke, a napose povratak *kutera*, meteorološkog imena *Cyklon*, redovito je pratio dnevni tisak. Tako je *Novo doba* objavilo vijest „Povratak ‘Cyklona’ s naučnog putovanja“: *Preksinoć se s desetdnevnoga križarenja*

9 *Jadranski dnevnik* br. 140, god. II, str. 6, 17. 6. 1936. Split

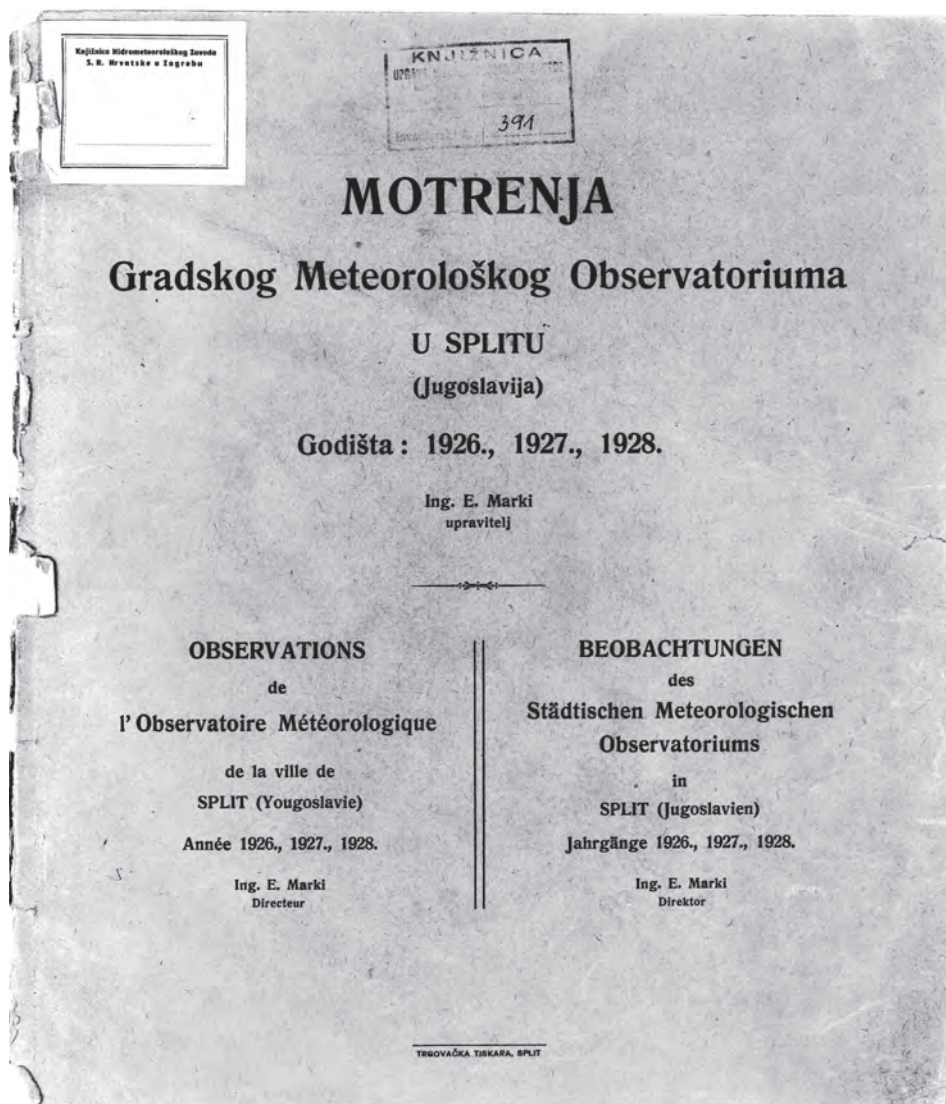
10 <https://www.geni.com/>

11 Stipaničić, Ing. Erald Marki; Sijerković, *Hrvatski vremenari*; Sijerković, *Hrvatski vremenoslovci*. i u manjem obimu Hodžić, Opservatorij Marjan.

12 ...u kojoj je službi bio odlikovan za vrijeme bivše Jugoslavije za zasluge ordenom sv. Save IV. reda., Stipaničić, Ing. Erald Marki.

13 Pri osnivanju splitskog olimpijskog pododбора 25. 6. 1920. zastupao je sportsku granu automobilizam gdje mu je krivo upisano ime, inž. Egidij Marchi.

14 *Novo doba* br. 125, str 3, 1. 6. 1923.: Zanimljiv „ossarium“ iz brončane dobi.

Objavljeni zbirni meteorološki podaci Opservatorija Marjan za godine 1926., 1927. i 1928. godinu. Marki je smatrao da je nužno objaviti meteorološke godišnjake i tako doprinijeti znanstvenom razvoju meteorologije.

po korčulanskome, hvarskom i bračkom konalu povratila yachta „Cyklon“ obavivši routu: Split, Stomorska, Pakleni otoci, Hvar, Lukavci, Šćedro, Sv. Nedjelja, Smrska, Sućuraj, Pokrivenik, Jelsa, Bol, Sumartin, Povlje, Ruskamen, Omiš, Postire, Dugirat, Split. Za vrijeme ovog putovanja zadjoše izletnici u brojne uvale i drage istraživajući kopnenu i morsku faunu i floru, pri čemu sabraše veoma zanimljivoga materijala za „Gradski prirodoslovni muzej“. Posjetiše takodjer i mnoge pećine te izvedoše u nekima i kopanje, naišavši na ostatke iz predhistoričkoga doba. Biše k tomu snimljeni i razni interesantni geološki motivi uzduž romantične južne obale

otoka Hvara, navlastito pak takvi koji imaju da predoče mehaničko djelovanje mora na vapnenačke obale.¹⁵

Na godišnjoj skupštini HPD „Mosor“ predsjednik kluba profesor Umberto Girometta podnio je godišnji izvještaj o radu, gdje se uz ostalo navodi: *U mjesecu su pak augustu poduzela četiri naša člana dvadesetdnevnu ekskurziju po srednjem i sjevernom Jadranu jedrilicom „Cyklon“, doprijevši do Sušaka, posjetivši važnije uvale Planinskoga kanala, kao i otočni labirint Krmata.* (Kornati, op. a.).¹⁶

Na ekskurzije „Cyklonom“ uz vlasnika jedrilice Eralda Markija sudjelovali su profesori Umberto Girometta,¹⁷ Josip Namar,¹⁸ a četvrti sudionik za sada ostaje nepoznat (moguće je to bio Ivo Gattin).

Rano upoznavanje s meteorologijom, aktivno bavljenje jedriličarstvom, ekskurzije poduzete „Cyklonom“ i time upoznavanje vremenskih čudi Jadrana, planinarstvo i zaljubljenost u prirodu urodili su bogatim praktičnim znanjem, posebno poznavanjem lokalnih predznaka po kojima je nenadmašno predviđao buduća vremenska zbivanja. Sve je to u Markijevom poslu urodilo vrhunskim poznavanjem jadranske meteorologije.

SVESTRANI METEOROLOG

S meteorologijom se Erald Marki rano susreo, po svoj prilici za vrijeme studija u *Grazu*, a gotovo u potpunosti se prepustio meteorologiji nakon što je 1912. postao član Austrijskog meteorološkog društva. To mu je otvorilo mogućnost objavljivanja radova u znanstvenim časopisima *Meteorologische Zeitschrift* i *Bioklimatische Beiblatter*. U prvom je 1924. objavio *Starke optische Luftreibung beim Einbruch von Bora* (Jaki optički poremećaj zraka pri prodoru bure) i 1937. *Die Ursache der Gesetzmässigkeiten in der Verteilung der verschiedenen Tropfengrößen bei Regen und in den Wolken* (Uzrok zakonitosti razdiobe različitih veličina kaplja u kiši i oblacima), a u drugom 1937. ilustrirani članak *Baum und Wind* (Stablo i vjetar).¹⁹ Državni hidrometeorološki zavod je 2007., povodom šezdesete obljetnice osnutka, objavio bibliografiju svojih zaposlenika od 1947. do 2006.²⁰ Bibliografija započinje 1947. sa četiri članka Eralda Markija: *Brodski aneroid-barometar*,²¹ *Opasna vremena na moru*,²² *Opasna vremena na moru*²³ i *Opasna vremena na moru*.²⁴ U bibliografiji se još navode članak *Kratki prikaz klime jugoslavenske jadranske obale u poređenju sa klimom francusko-talijanske rivijere*²⁵, objavljen 1952. i *Utjecaj Jadrana na klimu*

15 Novo doba br. 209, str. 4, 9. 9. 1924.

16 Novo doba br. 66, 8. 3. 1929.

17 Splitski gimnazijski profesor prirodoslovlja, planinar, speleolog, geolog, zoolog i fotograf te promicatelj ljepota Dalmacije.

18 Profesor matematike i fizike u klasičnoj gimnaziji u Splitu, igrač Hajduka?

19 Ovi radovi su navedeni u: Stipaničić, Ing. Erald Marki.

20 Bibliografija 1947. – 2006., ed. B. Ivančan-Picek, I. Mihovilić i L. Machala, Zagreb, 250.

21 *Vremenske prilike* (Split) vol. 2, br. 7, 1947., 24–28.

22 *Vremenske prilike* (Split) vol. 2, br. 4, 1947., 5–8.

23 *Vremenske prilike* (Split) vol. 2, br. 5, 1947., 5–8.

24 *Vremenske prilike* (Split) vol. 2, br. 6, 1947., 5–8.

25 *Medicinski glasnik* (Beograd) vol. 6, br. 1, 1952., 264–266.

Povodom svečanog formalnog otvorenja Gradskog meteorološkog opservatorija u Splitu vijest su prenijele i novine: *Novo Doba* 3. 12. 1927.

našeg primorja, objavljen 1958.²⁶ Svi članci pisani prije 1947. (27. kolovoza 1947. uredbom Vlade Narodne Republike Hrvatske osnovana je Uprava hidrometeorološke službe pri Vladi NRH), bez obzira jesu li autori bili članovi hidrometeorološke službe, nisu uzeti u obzir. Za divno čudo, najvažnije djelo Eralda Markija *Vrijeme – praktična uputa u upoznavanje i proricanje vremena bez upotrebe sprava*, tiskano 1950., nije uvršteno u Bibliografiju 1947 – 2006.! Od radova prije 1947. g., uz prijne sponumote, navedimo dva posebno vrijedna: *Klimatske prilike Dalmacije*, tiskano 1924. kao zasebno djelo, dok je godinu prije objavljeno u zborniku „Dalmacija“, povodom kongresa *Udruženja inženira i arhitekta u Splitu*. U obimnom *Almanahu Jadranske straže za 1927. godinu*, E. Marki objavljuje članak, kasnijim kroničarima potpuno zaboravljen: *Meteorološka služba na Jadranu*. U članku daje povijesni razvitak meteorološke službe na Jadranu, što je s današnjeg stanovišta vrlo vrijedno i korisno jer podatke i događanja donosi neposredni sudionik tih događaja. Također, donosi sljed događanja oko osnivanja Meteorološkog opservatorija Marjan u Splitu. Šteta da nema više podataka o tri konferencije meteorologa (1.²⁷ i 2.²⁸ u Beograd,

26 *Vijesti pomorske meteorološke službe* (Split) vol. 4, br. 1, 1958., 8–11.

27 Krajem 1921. g.

28 Početkom 1925. g.

Meteorološki opservatorij na Marjnu u Splitu

Meteorološki opservatorij Marjan, preuzeto iz E. Marki, *Vrijeme – Praktična uputa u upoznavanje i proricanje vremena bez upotrebe sprava.*

Erald Marki za radnim stolom, preuzeto iz R. Popović, Opservatorij Marjan 1926. – 2016. – Povodom Svjetskog meteorološkog dana, 23. ožujka 2016.

Erald Marki, (Eraldo, Candido, Guido Marchi), izvadak iz Matice rođenih. Izvor: Državni arhiv u Splitu, matica knjiga rođenih sig. HR-DAST-179/154, knj. MKR 1871-1883

Erald Marki održao je nebrojena popularna predavanja o kojima je dnevni tisak ponekad donosio obavijest o održavanju ili kraći sažetak predavanja. Sam je napisao brojne manje članke i crtice koje je gotovo nemoguće sakupiti. Objavljivao je popularne članke i u kultnom časopisu za popularizaciju znanosti *Priroda*, kao *Drveće u borbi s vjetrom*³³ i *Vjetrovi u Dalmaciji*.³⁴ Na žalost, mnogi su već pripremljeni članci ostali neobjavljeni.³⁵

Njegova knjiga *Vrijeme – praktična uputa u upoznavanje i proricanje vremena bez upotrebe sprava*³⁶ kruna je njegovog praktičnog i znanstvenog bavljenja meteorologijom. Knjizi je dodan bogati slikovni opus s prikazima oblaka, pijavica, zrnima tuče, svinutim ili zaleđenim stablima i crtežima unutar teksta. U knjizi je na prihvatljiv i čitljiv način sakupljeno iskustveno znanje o vremenu jednog meteorologa,

33 *Priroda*, Zagreb, br. 7. i 8., XVII/1927., 149-151.

34 *Priroda*, Zagreb, br. 10., XVII/1927., 208-210.

35 Stipaničić, Ing. Erald Marki.

36 *Vrijeme- – praktična uputa u upoznavanje i proricanje vremena bez upotrebe sprava*, Split, 1950., 209.

jedriličara i planinara. Posebno su obrađene situacije iz broskog dnevnika koji je E. Marki vodio za vrijeme znanstvenih ekskurzija. Tako je, uz meteorološki rad na opservatoriju Marjan i dakako teoretski stručni, sakupio i obradio lokalne predznake vremena po kojima je na nekom mjestu mogao prognozirati ili, kako on piše, proricati buduće vrijeme. Poput pravog znanstvenika, svoje praktično iskustvo, ali i ono lokalnih ribara i pomoraca „očistio“ je od beskorisnih zamagljivanja, a prihvatio ono što je mogao i znanstveno objasniti. Time je njegova knjiga dobila na izuzetnoj praktičnoj upotrebi i ni do danas u tom dijelu nije nadmašena. Iz naslovnice knjige vidljivo je koliko mu je srcu prirastao Meteorološki opservatorij Marjan jer je ispod svog imena napisao: *bivši upravitelj Meteorološkog opservatorija u Splitu*. Osim toga, već na sljedećoj stranici knjige je fotografija Opservatorija. Koliko je E. Marki s neiscrpnom energijom bio radišan najzornije pokazuju dva podatka. Naime, od 1948. g. E. Marki radi kao savjetnik u Pomorskom meteorološkom centru Split (Državni hidrometeorološki zavod) pa sve do svoje smrti 1. 12. 1958. g. Njegov posljednji stručni članak objavljen je u *Vijestima pomorske meteorološke službe* br. 1 za siječanj-ožujak 1958., a već u br. 4 nekrolog povodom njegove smrti. Bio je doista nesvakidašnja osoba zaljubljena u prirodu, jedrenje i nadasve u meteorologiju. Živio je i radio u Splitu, gdje su ga znali kao „Marki Hvaranin“, a današnji Split ga je zaboravio, s druge strane u rodnom Hvaru potpuna je nepoznanica. Je li to zaslužio?

LITERATURA:

- DHMZ: Bibliografija 1947. – 2006., ed. B. Ivančan-Picek, I. Mihovilić i L. Machala, Zagreb, 2007., 250.
- Hodžić, Milan, Opservatorij Marjan u Splitu i ing. Erald Marki, *Jadranska meteorologija* XLII/1997., Split, 41-44.
- Kovačić, Joško, Gradnje i pregradnje kuća u Hvaru od 1813. do 1948. godine, *Građa i prilozi za povijest Dalmacije* 19/2003., Split, 155-235.
- Maričić, Prosper Špaleta, Vila Vučetić – Vassily – Marchi: Priča o hvarskoj ljepotici, *Kruvenica* 15/IV, Hvar, prosinac, 2010., 40-43.
- Piplović, Stanko, Meteorološki opservatorij u Splitu – Avangardno graditeljsko ostvarenje, *Vijesti* br. 1, vol. 1, 36/1991, Split, 99-104.
- Popović, Ružica, Opservatorij Marjan 1926. – 2016. – Povodom Svjetskog meteorološkog dana, 23. ožujka 2016., https://klima.hr/razno/dogadjanja/SMD2016_Popovic.pdf (gledano 8. 1. 2024.)
- Sijerković, Milan, *Hrvatski vremenari*, Zagreb, 1993., 138.
- Sijerković, Milan, *Hrvatski vremenoslovci*, Zagreb, 2009., 182.
- Stipančić, Vlade, Ing. Erald Marki, *Vijesti pomorske meteorološke službe* 10-12/1958., Split, 3.

Zahvale

Ovaj rad bi bio manjkav da nije bilo dobrih i susretljivih osoba koje su mi u danom trenutku zastoja i lutanja uvelike i dobrohotno pomogle na savladavanju prepreka. Stoga najljepše zahvaljujem djelatnicima matičnog ureda Hvar, napose Jasni Plenković.

Veliku zahvalu upućujem djelatnici u župnom uredu Hvar Mariji Bratanić na strpljivosti, susretljivosti i pomoći.

Posebnu zahvalu dugujem prijateljici, hvarskoj matičarki u mirovini, dragoj Luči Nižetić koja me uputila i vodila kroz sve matične knjige.

ERALDO CANDIDO GVIDO MARCHI – ERALD MARKI

Summary

Erald Marki was born in Hvar on August 14, 1876, with the full name Eraldo Candido Gvido Marchi, to his mother Margarita (née Novak) and father Andrea Marchi. The Marchi family was ever-present in Hvar throughout the 19th and the first half of the 20th century, primarily because its members were well-known entrepreneurs and designers-contractors (builders) of numerous houses in Hvar. It has not yet been determined when or which generation of the Marchi family settled in Split. It is also unclear when he began using the phonetically adapted name and surname—Erald Marki—but it was certainly before the autumn of 1924, as he published his treatise Climatic Conditions of Dalmatia under the signature Prof. Eng. E. Marki. However, this was after 1920, when he was still referred to as Marchi during the founding of the Split Olympic Subcommittee. He completed elementary school and the Great Realka grammar school in Split, and later, in 1901, graduated from the Technical University in Graz. From 1912, he was a regular member of the Austrian Meteorological Society, and in Split, he was involved in numerous civic associations, such as the Mosor Hiking Society (HPD Mosor), the Labud Sailing Club (Y.c. Labud), and the Split Olympic Subcommittee. He was the director of the Split Auto Club (Auto Club Spalato), secretary of the Society of Engineers and Architects in the Kingdom of Dalmatia, and more. He was the conceptual originator of the idea and construction of the Marjan Meteorological Observatory in Split, where he served as its first director for five years, from its opening in 1926 until 1930. He was the author of numerous popular lectures, articles, short pieces, and scientific papers. Among meteorologists, his works remain relevant today, particularly Climatic Conditions of Dalmatia (1924), Meteorological Service on the Adriatic (1927), and Weather – A Practical Guide to Understanding and Predicting Weather Without Instruments (1955). He lived and worked in Split, but today's Split has forgotten him, while in his native Hvar, he remains completely unknown. Did he deserve this?

Keywords: *Meteorology; Marjan Meteorological Observatory; Vrijeme (book); „Cyklon“; Split; Hvar*